

29 מרץ 2023

ז' ניסן תשפ"ג

החלטה בעניינו של [] – ת.ז. []

1. לבית הדין הוגש הסדר טיעון בכתב, מתאריך 8.2.2023, בין התביעה לסטודנט [], ת.ז. [] (להלן: "ההסדר הנוכחי").

שופטים: פרופ' יהודה פינצ'ובר (אב בית הדין), פרופ' מריוס אונגריש, שופט סטודנט ר.ל.

יועצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.

תובעת: פרופ"ח יסכה גולדפלד.

נילון: מר [], לווה ע"י נציג אס"ט מר עבדאללה ותד.

2. הצדדים ביקשו מבית הדין לאשר את ההסדר שלא במסגרת דיון, בהתאם לסעיף 9.4 לתקנון משמעת סטודנטים של הטכניון.

3. סעיפים 9.4-9.5 לתקנון קובעים כדלקמן (ההדגשות אינן במקור):

9.4 ביקשו התובע והנאשם להודיע בכתב על הסדר טיעון ולאשרו שלא במסגרת דיון, יגישו הודעה משותפת על כך בכתב לבית הדין. במסגרת ההודעה המשותפת יצהיר הנאשם כי הוזהר על ידי התובע כי בית הדין אינו מחויב לקבל את העונשים הקבועים בהסדר, והצהרה זו תמלא אחר חובת בית הדין להזהיר את הנאשם בטרם יודה. ההודעה תכלול הנמקה להסדר.

9.5 ככלל, יאמץ בית הדין את הסדר הטיעון כמות שהוא ואולם רשאי בית הדין, בנסיבות חריגות ומטעמים מיוחדים שיירשמו ולאחר שנתן לתובע ולנאשם לטעון טיעוניהם, להטיל על הנאשם עונש שונה מזה שהוסכם במסגרת הסדר הטיעון.

4. ההסדר הנוכחי הינו חריג יחסית, שכן הסטודנט הורשע במסגרת הסדר טיעון קודם, מתאריך 11.4.2021, בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.1.2 ו-4.1.5, בגין כניסה לתכני קורס במודל, במהלך בחינה מקוונת ללא חומר עזר. נגזר עליו עונש של ציון 0 בקורס והרחקה לסמסטר אביב תשפ"א (להלן: "ההסדר הקודם").

5. אי לכך, בית הדין התכנס בתאריך 16.3.2023 וביקש מהצדדים להשמיע את נימוקיהם להסדר ואת טיעוניהם מדוע על בית הדין לאשר את העונשים שהוסכמו ביניהם.

התביעה:

6. השיקולים המנחים לקביעת גזר דין קבועים בסעיף 11.11 לתקנון, ואלו הם השיקולים שהתביעה שוקלת כאשר היא מציעה לסטודנט ענישה במסגרת הסדר טיעון.

7. במקרה הנוכחי מדובר על העתקה בפרויקט בקורס סטטיסטיקה 2 97414, סמסטר חורף תשפ"ג. הסטודנט הגיש כל חמשת החלקים של הפרויקט מועתקים מפרויקט שהוגש בסמסטר קודם. יוער, כי הפרויקט הוגש בזוג (יחד עם סטודנט נוסף).
8. הצדדים הסכימו כי הסטודנט יורשע בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1 ו-4.1.3 וייגזר עליו עונש של ציון 0 בקורס, הרחקה בפועל לסמסטר אביב תשפ"ג, והרחקה על תנאי לשנתיים במקרה של הרשעה חוזרת.
9. התביעה ציינה כי מלבד קורס זה הסטודנט השלים את כל חובות הלימודים שלו, וכן כי מדובר על קורס שניתן פעם בשנה, בסמסטר חורף. אי לכך, במידה ויורחק ליותר מאשר סמסטר אביב תשפ"ג (קרי, גם לחורף תשפ"ד), יוכל להשלים את לימודיו רק בסוף סמסטר חורף תשפ"ה. למעשה מדובר בעיכוב של שנתיים בסיום הלימודים. בנסיבות העניין, נוכח הודאתו של הסטודנט והסכמתו להגיע להסדר, התביעה סברה כי זה עונש חמור מדי. הסדרי טיעון מטבעם הם מקלים יותר. עם זאת, היא החמירה בעונש על תנאי.
10. בנוגע להסדר הקודם, התביעה הבהירה כי הוא נחתם בתחילת תקופת מגפת הקורונה, שעה שהתביעה לא הכניסה להסדרים עונש על תנאי, היות ולא העלתה על דעתה כי סטודנט יחזור על עבירה דומה. זמן קצר לאחר מכן נוסף לכל ההסדרים עונש על תנאי בגין הרשעה חוזרת.
11. התביעה ציינה כי הקורס שווה 3 נק"ז, אשר מתוכן הפרויקט מהווה חצי נק"ז. הפרויקט הוא נדבך משמעותי בקורס, וציון עובר בו הוא תנאי מקדים כדי לגשת לבחינה (משקל תרגילי הבית בקורס 10%, משקל הפרויקט 20%, ומשקל הבחינה 70%. נדרש ציון מינימלי של 55 במבחן ובפרויקט על מנת להשלים את הקורס).

ההגנה:

12. הסטודנט הודה באשמה והסכים שמדובר בעבירה חמורה.
13. בעקבות ההרחקה הקודמת לקח קורסים רבים מהנהוג בכל סמסטר (כ-32 נק"ז בסמסטר), כדי להשלים את הפער ולא לסיים בפיגור. בנוסף, התחתן בספטמבר 2022. כל אלו גרמו לעומס גדול בחייו האישיים והלימודיים.
14. לדבריו, שותפו לפרויקט עתיד להתחתן במאי 2023 והיה שקוע בארגון החתונה. הם סיכמו ביניהם שהשותף יגיש את תרגילי הבית והסטודנט יגיש את הפרויקט (הם חלקו במהלך התואר קורסים נוספים וחילקו ביניהם את המטלות).
15. בסמסטר חורף תשפ"ג למד 27.5 נק"ז, ולטענתו לא צפה מראש את עומס ו"כובד" הקורסים. בנוסף, הוא התחיל עבודה חדשה בחודש נובמבר 2022.
- "מה שיצא זה שהסמסטר הזה היה לי באמת עמוס בצורה לא הגיונית וכן, חיפשתי איכשהו קצת להקל על עצמי, כי ראיתי שאחרת אני פשוט לא מגיש אף פרויקט ואף עבודה. וזה באמת הקורס היחיד שבגלל שיש בו הגשות שבועיות, לא הצלחתי לעמוד בעומס הזה והרגשתי שאם אני לא עושה את זה בכל מקרה אין לי שום סיכוי במבחן, שגם ככה צריך לעבור אותו בציון 55".**
- נוכח זאת החליט להגיש פרויקט מועתק, שביקש מחברים לספסל הלימודים לשלוח לו עוד בתחילת הסמסטר, לאחר שראה את דרישות הקורס.
16. במענה לשאלת בית הדין כיצד השיג את הפרויקט המוכן, השיב שבשל ההרחקה הקודמת השלים את הקורס לאחר שמרבית מחבריו לספסל הלימודים כבר למדו אותו. הוא פנה לחברים וביקש מהם שישלחו לו את הפרויקט שלהם **"כדי להסתכל"**. הם לא ידעו שבכוונתו להעתיק מהם.

17. המלווה, מר ותד, הוסיף כי הסטודנט לקח נקודות זכות רבות על מנת לסיים כמה שיותר מוקדם את התואר, וכל שנשאר לו לסיום התואר הוא הקורס האמור. במידה וההסדר לא יאושר והסטודנט לא יוכל להשלים את הקורס בחורף תשפ"ד, דחיית סיום התואר תעכב את יציאתו לשוק העבודה ותהווה קושי כלכלי אדיר עבורו.
18. בית הדין שאל את הסטודנט מספר שאלות, כדלקמן:
- למה הגשת 5 חלקים מועתקים, למה לא עצרת אחרי החלק הראשון?
 - **"לא הצלחתי להתמודד עם הסמסטר הזה, בשיא הכנות. הרגשתי שאני פשוט לא עומד בקצב של הפרויקט הזה"**.
 - מדוע לא דחית או ביטלת רישום לאחד הקורסים?
 - **"זה קורס חד שנתי שמועבר רק בחורף. הרגשתי שאם אני מוותר על קורס חובה זה שקול מבחינתי ל..."**
 - למה לא ויתרת על קורס אחר?
 - **"אם לא הייתי עושה את כל הקורסים שלקחתי הסמסטר לא הייתי סוגר את התואר. העדפתי להיות בעומס ולעשות כמה שאני יכול בשביל לסיים את התואר מאשר לפתוח עוד סמסטר בשביל קורס אחד. העדפתי לחרוק שיניים ולעבוד קשה"**.
 - האם אתה מבין את כובד האחריות שמוטל עליך כמהנדס? אתה יודע שכבר יש לך עבירה משמעטית, מה עבר לך בראש? אתה יודע שאפשר לעלות עליך. תקשרת את העומס עם השותף? אמרת לו אני בעומס אני לא מצליח בוא נתמודד יחד?
 - **"כן, חד משמעית תקשרתי, אבל הוא היה עסוק בענייני חתונה שלו. הוא הציע נישואים בנובמבר, בתוך הסמסטר. זה לא תירוץ. לא היה לי מה לעשות. הרגשתי שאני עם הגב לקיר קצת"**.
 - עברה לך בראש המחשבה שתגיע לפה עוד פעם?
 - **"לא חשבתי על זה באותו רגע. אמרתי אני פשוט צריך להגיש את הפרויקט. לא חשבתי. אין לי הסבר"**.
 - חסר שתבהיר לבית הדין שלמדת את הלקח. מה ימנע ממך בפעם הבאה, כבוגר של הטכניון, לא לעגל את הפינות האלה?
 - **"חד משמעית חשוב לי להגיד שלמדתי את הלקח הקודם זה היה לי מכה מאד מאד קשה. בסמסטר אביב תשפ"א הייתי מתרגל בפקולטה בקורס [], וקיבלתי מצטיין פקולטי על הוראה. באמת לקחתי את זה לתשומת ליבי בצורה קיצונית. היו לי שנתיים מאוד קשות, בדיוק בגלל ההרחקה וגם הנק"ז שלקחתי. באמת הרגשתי שהעבר הזה מאחורי לגמרי. בסמסטר הזה, לא הרגשתי ככה מאז הסמסטרים הקודמים, שלקחתי בהם 32 נק"ז, זה היה הסמסטר הכי עמוס שלי בתואר והוא פחות נק"ז. הבחירת קורסים פה היתה פשוט קשה לי מדי כנראה, בנוסף שלושה ימים של עבודה בשבוע. כנראה שפשוט לא הצלחתי לחשוב כמו שצריך"**.
 - מה ימנע ממך בפעם הבאה לעגל את הפינה?
 - **"אני לא חשבתי שהסמסטר הזה, לפחות בלימודים, לא חשבתי שהעומס יעלה לי, לא בסמסטר האחרון. אם מדברים רגע רק על הלימודים, אני חשבתי דווקא שהעומס ירד, זה מה שאני הרגשתי. אין לי מה להגיד"**.
 - כשעשית את זה היה לך ברור שאתה עושה עבירה חמורה?
 - **"כן"**.

דין והכרעה:

19. מדובר במקרה חמור וחריג בחומרתו: סטודנט שביצע עבירת הונאה במבחן, הורשע והוזהר בבית הדין; חזר לסורו, וביצע עבירת הונאה נוספת, חמורה אף יותר. אם במקרה הקודם היה ניתן לייחס את ההונאה לפיתוי רגעי במהלך מבחן מקוון, הרי שבמקרה הנוכחי לא מדובר בכשל רגעי, אלא בהגשת חמישה חלקים שונים של פרויקט, מועתקים כולם, לאורך הקורס. במהלך שבועות ארוכים, היתה לסטודנט הזדמנות לעצור את מעשה ההונאה המתמשך – לבקש ארכה/ לבקש עזרה/ לפרוש מהקורס/ לבטל קורס אחר להפחתת העומס – אך הוא המשיך והמשיך בכך, עד שנתפס.

20. הסטודנט לא למד לקח מההרשעה הראשונה, ולא הפנים את כללי האתיקה וערכי המוסר הבסיסיים המצופים ממנו כסטודנט בטכניון, וכמהנדס. לא למותר לציין, כי עצם "החלוקה" שעשה עם השותף (אחד מגיש תרגילים, השני את הפרויקט) הוא מעשה הונאה כלפי הטכניון. הסטודנט ביצע את העבירה השנייה במודעות מלאה ומתוך בחירה, על מנת שלא לפגוע במועד סיום לימודיו. הוא העדיף לסיים במרמה, מאשר להאריך את לימודיו ולזכות בתעודת מהנדס ביושר. הוא בחר להפר את נורמות ההתנהגות הנדרשות ממנו, בשל העומס שהיה שרוי בו. הוא הוכיח דפוס התנהגות לא מוסרי, מכון ומתמשך: חזרה על העתקות במטרה להשיג ציון במרמה, שאינו משקף את ידיעותיו ואינו מגיע לו.

21. מוסד הטכניון לא יכול ולא צריך להשלים עם התנהגות כזו. תואר מהנדסת שמעניק הטכניון מקנה סמכויות לתכנן ולאשר מכונות, בניינים, כבישים וכיו"ב – מתקנים שבטיחותם ועמידתם בדרישות התקינה היא חיונית. האחריות על כתפי בוגרי ובוגרות הטכניון היא אדירה, ואבוי לנו אם מהנדסת יבחר לפעול בדרך של מרמה והונאה בשעת עומס או מצוקה אישית.

22. התנהלותו של הסטודנט פגעה בלב ההווה האקדמית, ובעקרונות הבסיסיים ביותר של הטכניון - חתירה לאמת ויושרה. היא אף פגמה במרקם הלימודים בטכניון, באמון וביחסים בין סטודנטים לסטודנטים, ובין הסטודנטים. ות לחבריות הסגל.

תקנון משמעת סטודנטים נפתח במילים:

"הלימודים בטכניון מבוססים על אמון בין המוסד לבין הלומדים בו. הסטודנטים מחוייבים ליושרה

אקדמית ולהתנהגות ההולמת את כבוד הטכניון, הסטודנטים, העובדים וחברי-הסגל האקדמי".

גם בחזון הטכניון לבוגריו נוסחו עקרונות אלה:

"...להיות מסוגלים לקבל החלטות ולנווט את הספינה מתוך הבנת המורכבות, היכולת לשקול ערכים מתנגשים, מתוך הבנת ההקשר החברתי-תרבותי-כלכלי הרחב, ומתוך יושרה פנימית, מקצוענות ותחושת מחויבות לקהילה. הם צריכים להיות מסוגלים ליזום, ליצור, להוביל מהלכים, ולהוות סוכני שינוי במקום הם פועלים. מעבר לכך, אנו רואים בחינוך כזה חלק מהאחריות החברתית והמשימה הציבורית של הטכניון".

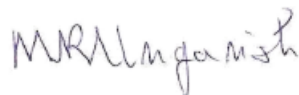
(ההדגשות אינן במקור).

23. לא השתכנענו כי הסטודנט למד את הלקח, ולא יבחר לפעול שוב במרמה. אף לא השתכנענו כי הוא הפנים את חומרת מעשיו ו/או מביע חרטה בצורה מפורשת וכנה.
24. בית הדין מחויב לשמירה על טוהר התואר של מהנדסות ומהנדסי הטכניון, על פי תקנון המשמעת. בכלל זאת גם ענישה של סטודנטיות. ים שבחרו לסטות מדרך הישר.
25. לטעמנו, הענישה שהצדדים הסכימו עליה אינה משקפת את חומרת ההונאה ואת **הישנותה**. מתן ציון אפס בקורס, אינה עונש על מעשה ההונאה אלא **התוצאה** שלו, שכן לא ניתן לקבל ציון על פרויקט מועתק. גם ההרחקה לסמסטר אביב תשפ"ג אינה עונש בפועל, שכן ממילא הסטודנט לא חייב ללמוד דבר בסמסטר זה. הוא סיים את כל חובותיו מלבד הקורס מושא הסדר הטיעון, שנותר רק בסמסטר חורף תשפ"ד. כך **שבפועל**, הוא לא קיבל שום עונש על העבירה, אלא רק "סופג" את תוצאת המעשה. העונש על תנאי אינו מספיק כדי לשקף את חומרת המקרה.
26. לו תיק זה היה מגיע לבית הדין במסגרת דיון רגיל, היינו משיתים על הסטודנט עונש כבד ומשמעותי הרבה יותר. עם זאת, הכלל הוא שיש לכבד הסדרים בין התביעה לבין נאשמים, על מנת לתמרץ סטודנטים. ות לקחת אחריות על מעשיהם, להודות באשמה ולחתום על הסדרי טיעון, ובכך לייעל את ההליכים המשמעתיים ולחסוך זמן יקר למערכת (עדים, תביעה, שופטים, וכמובן גם סטודנט). במקרה דנן יש צורך לאזן בין האינטרס של המערכת לכבד הסדרי טיעון, לבין הנסיבות החריגות של חומרת המעשה והישנותו, וקלות העונש הבלתי סבירה שהצדדים הסכימו עליה.
27. נוכח כל האמור לעיל, בהתאם לסעיף 9.5 לתקנון ולאחר ששמענו את טיעוני הצדדים, החלטנו להחמיר את העונש שהצדדים הסכימו עליו במסגרת הסדר הטיעון, ולהשית על הסטודנט עונש נוסף על זה שהוסכם.
28. לאחר ששקלנו את מכלול השיקולים, החלטנו **פה אחד** להשית על הסטודנט את העונשים הבאים:
- א. **ציון 0 בקורס סטטיסטיקה 2 97414, סמסטר חורף תשפ"ג** (לפי סעיף 12.4 בתקנון).
- ב. **הרחקה בפועל מלימודים בטכניון לסמסטר אביב תשפ"ג** (לפי סעיף 12.7 בתקנון)
- ג. **דחיית זכאות לתואר ו/או תעודת גמר ו/או אישור סיום לימודים (לרבות גיליון ציונים), למשך 6 חודשים מיום הזכאות בפועל** (לפי סעיף 12.15 לתקנון).
- ד. **הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לחמש שנים, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיף 4.1 לתקנון, על כל תתי סעיפיו** (לפי סעיף 12.7 ו-12.16 לתקנון).

שופט סטודנט ר.ל

פרופ' מריוס אונגריש

פרופ' יהודה פינצ'ובר